

Skladišta u robnom prometu s inostranstvom

Raul Hury, Split

U međunarodnom robnom prometu skladišta odnosno skladištenje robe razlikuje se od skladišta ili skladištenja u tuzemnom robnom prometu. Ova razlika proizlazi iz činjenice, što se nad robom koja je uvezena iz inozemstva primjenjuje naročiti postupak, t. j. u momentu prispjeća robe iz inozemstva država primjenjuje naročite propise, da bi zaštitila svoje fiskalno-ekonomske interese, koji bi u liberalnijem postupku bili izloženi opasnosti, da budu izigrani.

Zato u ovoj vrsti prometa dolazi do proturječnosti, jer robni promet po zakonitosti tržišta, ekonomije i proizvodnje ne trpi zastoja u svom kružnom putovanju i po toj nužnosti roba mora ući čim prije u promet, odnosno na tržište ili proizvodnju.

Gledajući s tog stanovišta ili bolje rečeno sa stanovišta privrede, postupak kod uvoza robe iz inozemstva je krut. Ta krutost, međutim, može biti često opravdana s gledišta državnih interesa, da bi se izbjeglo ono, što smo već napomenuli.

Uzimajući u obzir privredni prosperitet svoje zemlje, svaka država primjenjuje specijalne propise kod uvoza robe i nastoji ublažiti na razne načine krutost svojih zakona. Ovaj liberalizam od strane države ogleda se naročito u ustanovama raznolikih vrsta skladišta.

Carinarnice kao ustanove, koje pretežno kontroliraju uvoz, izvoz i tranzit inozemne robe, imaju svoja skladišta (magazine).

Skladištenje robe u carinskim magazinima i ležanje robe u istima, podvrgnuto je naročitim uslovima i rokovima, tako da smještaj robe u ovima često puta nije u interesu uvoznika.

Po propisima Carinskog zakona FNRJ, roba primljena u carinarnici (carinskom skladištu — magazinu), može ležati na slijedeć način:

1. tri dana, ako je podložna kvaru,
2. deset dana, ako je glomazna, i
3. dvadeset dana ostala roba.

Nakon ovih rokova uvoznik gubi pravo raspolaganja s robom i ova se izlaže prodaji od strane carinarnice.

Sam režim skladištenja u ovakvim skladištima prema tome skučava manipulaciju robe, a u pomanjkanju potrebnih dokumenata za carinjenje (faktura stranog liferanta, netočne prijave o zaključenom poslu i dr.) roba se izlaže opasnosti, da ne uđe u promet i ne pospješi proizvodnju u određenom roku.

S druge strane često postoji nužnost, da roba, prispjela iz inozemstva, prije nego uđe u slobodan promet,

treba biti prepakirana, eventualno očišćena, poboljšana u pogledu kakvoće i t. d.

Uslovi skladištenja u carinskim skladištima nisu takvi, da bi se mogle vršiti ovakve radnje. Radi toga trebalo je prići drugim načinima skladištenja inozemne robe.

Carinsko zakonodavstvo FNRJ dozvoljava otvaranje drugih vrsti skladišta za skladištenje neocarinjene robe. U tim »skladštima« postupak je s robom liberalniji i više odgovara interesima privrede. Ustanovljenjem ovakvih skladišta ujedno su zaštićeni i ekonomski interesi države.

Po zakonskim propisima i praksi kod nas su dozvoljena osnivanja:

1. slobodnih carinskih skladišta,
2. carinskih smjestilišta, i
3. konsignacionih skladišta.

Carinska smjestilišta su nastala ranije u unutrašnjosti i njihovo poslovanje odgovara više prilikama unutrašnjosti (kontinuiteta), nego specifičnim prilikama robnog prometa u pomorskim lukama.

Međutim, slična smjestilišta (skladišta) nalazimo mnogo ranije u velikim pomorskim lukama, što je razumljivo, jer se u njima ukrštavaju svjetski pomorski putevi u svrhu trgovine. Pomorske luke bile su kao stvorene za stvaranje velikih skladišta robe.

Radi što većeg prosperiteta luka davane su naročite povlastice ovim skladštima, gdje je rukovanje robom bilo liberalnije. Tako su skladišta u pomorskim lukama imala veće povlastice, što se očitovalo u samom nazivu: »Slobodna carinska skladišta«, čime se isticala sloboda u pogledu carinskih postupaka s robom. Ustvari, ova slobodna skladišta nisu ništa drugo do carinska smjestilišta u širem značenju.

U inozemnom carinskom pravu imamo iste odlike u nazivu na pr. »depositi franchi« — dépot franc. Strano zakonodavstvo je ovakva skladišta držalo kao zamišljeno inozemstvo, gdje roba može ostati uskladištena na duže vrijeme (talijanski Legge sui Depositi franchi, art 1 »Depositi franchi sono considerati fuori della linea doganale«). U praksi postojanje ovakvih skladišta ima veliko značenje za trgovinu, jer omogućuje promet sa stranom neocarinjenom robom na domaćem tržištu i stvara veliku pokretljivost robe. Na pr. uvoznik je naručio veću količinu neke robe. Uslijed promjene na tržištu on nije u mogućnosti unovčiti robu, kad ona pripije iz inozemstva. Ostavljajući je u car. smjestilištima ili u slobodnim car. skladištima, on odlaže plaćanje carinskih daća. Prema tome on može očekivati priliku, da je bolje plasira na domaćem tržištu ili na nekom drugom inozemnom tržištu. Pomoću garanata on može izvršiti prodaju i prijenos vlasnosti, te se o robi može brinuti novi vlasnik robe.

Budući da roba nije ocarinjena, dakle nije ni nacionalizirana, on ima mogućnost, da je proda u inozemstvo

(Ovaj primjer iznosimo s općenitog gledišta na sistem slobodnih car. skladišta, te se ove pogodnosti mogu u nekim pitanjima primijeniti i na naš privredni sistem, kao na pr. kada registrirani uvoznici uvezu robu, koja im ne odgovara i slično).

U FNRJ danas i jedna i druga ustanova skladišta imaju prilično liberalan status u odnosu na čisto — carinska skladišta.

Bitne karakteristike su slijedeće:

1. skladištenje robe dovezene iz inozemstva,
2. skladištenje ocarinjene robe za izvoz,
3. domaće neocarinjene robe namijenjene za izvoz,
4. robom se može slobodno rukovati u pogledu:

prepakiranja, pretakanja, sortiranja, čišćenja. Nadalje mogu se vršiti denaturiranja, alkoholiziranje robe i mogu se obavljati svi poslovi potrebni za održanje robe.

Nadalje, roba može ostati uskladištena i neocarinjena jednu godinu dana, a tek tada se prenosi u car. skladište — magazin.

Treći tip skladišta u FNRJ — predstavljaju konsignaciona skladišta. Osnivanje ove vrsti skladišta je uslovljeno posebnim interesima, a mogu ih otvarati privredna poduzeća i zastupništva inozemnih firma. Značenje konsignacionih skladišta je u tome, da roba uvezena i uskladištena kod samog uvoza ne mora plaćati carinu i koeficijent. Prodaja robe može se vršiti sukcesivno i u momentu prodaje uplaćuju se carinske daće i druge takse.

Prema tome i ovaj tip skladišta pogoduje privrednim interesima, a prisustvo stranog zastupništva olakšava kontakt s firmom i pojeftinjuje troškove u pogledu reklamacije kvaliteta i cijene robe, a u poslovanju kupoprodaje ušteduje na vremenu, te kupljena roba dolazi brže u proizvodnju.

U našem privredno-pomorskom životu značajnu ulogu vrše slobodna carinska skladišta. Ustvari ona dosada nisu na onoj visini, ili ih nema, gdje bi trebala biti već u punoj formi.

U pomorskoj luci, koja ima razvijeni privredni život, trebalo bi pristupiti osnivanju više slobodnih skladišta, a često puta ona bi trebala biti »otvorenog tipa« na pr. u brodogradilištima, industrijskim pogonima i slično. Skućenost u tom pogledu ili mali broj ovakve vrsti skladišta uslijed krutosti car. propisa dovodi do poskupljenja pri prihvatu i skladištenju robe, prispjele iz inozemstva. Roba se izvrćava nesavjesnom rukovanju i čestim oštećenjima, da bi se moglo udovoljiti car. formalnostima, koje ne dozvoljavaju prihvata robe van car. skladišta ili stovarišta.

S obzirom na sve ove okolnosti roba uvezena iz inozemstva poskupljuje, zakašnjava s ulaskom u proizvodnju, a time nanosi štete privredi, jer nastaju zakašnjenja u rokovima isporuke.